

HJEMMEVÆRNET Marinehjemmeværnet

[HJK](#) > [Marinehjemmeværnet](#) > [Nyheder](#) > Danmarkshistorie i Norge

Markering af 'Slaget ved Lyngør' i Norge

Af OK Mads Sørensen , 20 JUL 12

Tre marinehjemmeværnsenheder; BRIGADEN, PATRIOTEN og SABOTØREN var - på vegne af Søværnets Operative Kommando - inviteret til Norge for at deltage i markeringen af 200-årsdagen for 'Slaget ved Lyngør'.

Tre på strib: PATRIOTEN, SABOTØREN og BRIGADEN i Risør, Norge.

Risør og Tvedestrand kommuner i Norge havde sat alle sejl til i markeringen af slaget på præcis samme dato som for 200 år siden, nemlig fredag den 6. juli.
- Læs historien om slaget i 1812 nederst.

Besætningerne fra de tre marinehjemmeværnsenheder ankom til Risør torsdag eftermiddag. Fredag deltog de i to markeringer: Først i Risør og bagefter i mindelunden på Askerøya. Om aftenen overværede besætningerne en flot iscenesættelse af 'Slaget i Lyngør' på stedet, hvor det fandt sted.

Krans og gudstjeneste i Risør

Markeringen i Risør begyndte med en procession, der gik fra havnen til mindelunden, hvor blandt andet OK Mads K. Sørensen lagde en krans og holdt et kort mindeord. I processionen var der udover besætningerne fra vores enheder en lang række andre deltagere, blandt andet flere nordmænd i klædedragter fra perioden 1812. Efter mindelunden var der en kort gudstjeneste i den nærliggende kirke.

Kransenedlæggelse i mindelunden ved Risør.

Askerøya, lige til tiden

Eftermiddagens program startede med, at en flotille med skibene fra Nordisk Sejlads og vores enheder sejlede i en lang række efter det norske museumsskib, ALTA, fra Risør til farvandet ved Askerøya.

Vinden var taget til, og det var begyndt at småregne. Flotillen var planlagt til at være fremme, så besætningerne kunne nå at klæde om og blive overført til mindelunden på Askerøya, men tidsplanen holdt ikke helt. Yderligere blev de tre marinehjemmeværnsenheder udfordret af, at vi ikke kunne få vores ankre til at holde. Alle måtte flytte mindst en gang.

Det betød, at kun fire nåede i land til mindehøjtideligheden til tiden. Vigtigst var det dog, at vores gæst, overarkivar H. C. Bjerg, der skulle holde et mindeord og lægge en krans, nåede i land, lige akkurat som højtideligheden gik i gang. Til trods for, at mange enheder ikke nåede i land, var der mange tilskuere til mindehøjtideligheden. Begge mindehøjtideligheder var meget stemningsfulde.

Mindeord i Askerøya mindelund ved H.C. Bjerg.

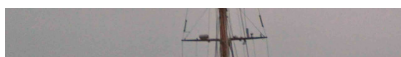
Slaget ved Lyngør genopført

Markeringen af 200-året for slaget blev afsluttet med en stor friluftsopsætning, hvor slaget blev genskabt på præcist samme sted og på samme klokkeslæt. Vejret blev dog tiltagende dårligere. Der var perioder med kraftig regn, men aftenens program blev dette til trods en meget kraft- og stemningsfuld oplevelse. Sundet var en myriade af motorbåde med tilskuere, og søbusserne fragtede tilskuere frem og tilbage mellem øerne.

Sang, dans og store brag

Klokken 22:00 blev alt stille, da et 275 mands stort kor begyndte at nynne en melodi, afbrudt af en stemme, der løbende fortalte om begivenhederne, som de fandt sted 200 år tidligere. Afvekslingen mellem koret og stemmen samt dansere på skibet, der skulle illustrere NAJADEN, var en meget stærk oplevelse.

Klokken 22:10 blev det hele pludselig afbrudt af

voldsomme brag. De beskrev ildkampen mellem NAJADEN, DICTATOR, tililende kanonbåde og de øvrige opankrede enheder. Med et ophørte ildkampen, NAJADEN var nedkæmpet og der blev stille. Aftenen blev afsluttet med, at alle tilskuere stille forlod scenen.

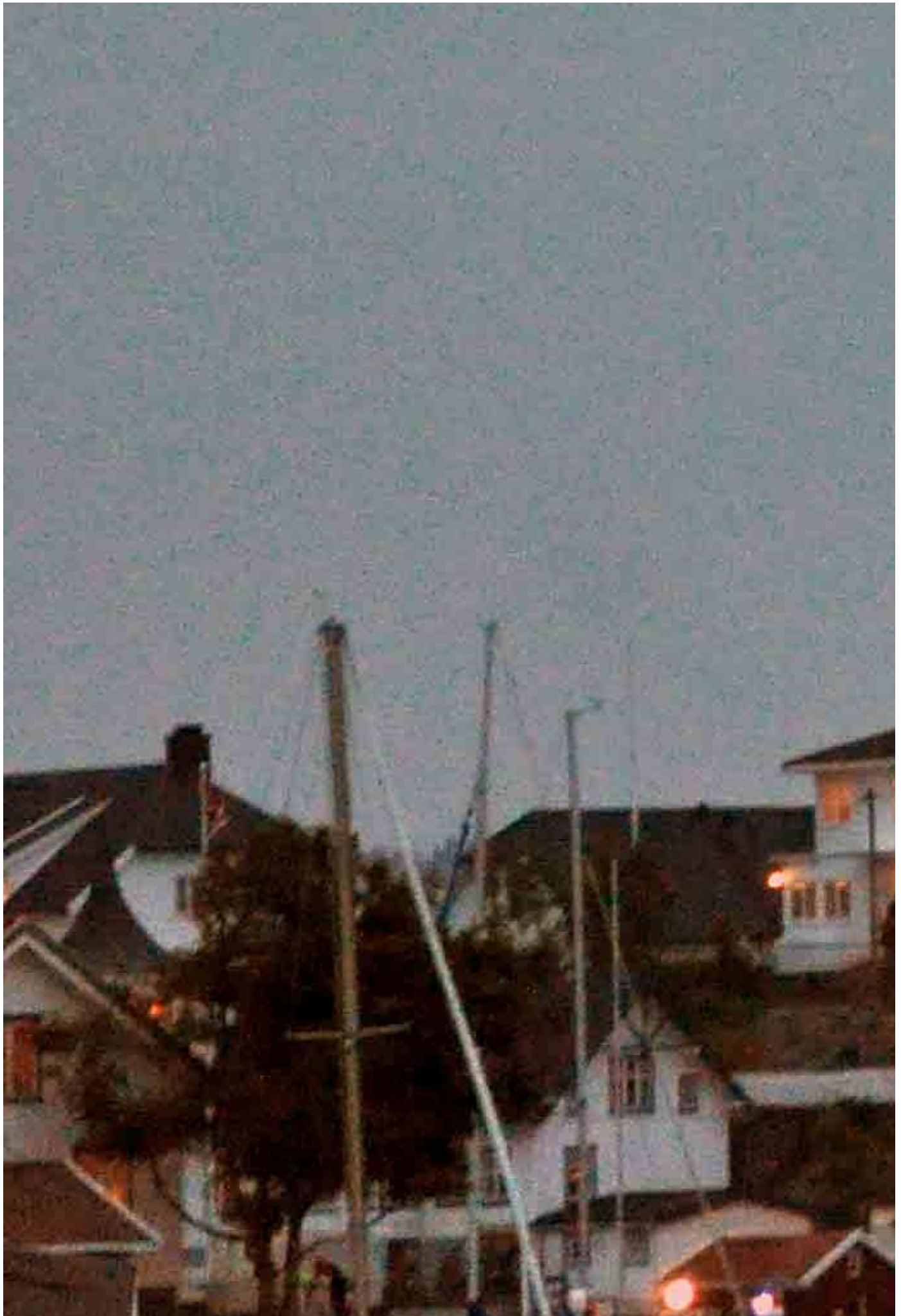
En stor oplevelse

Det havde på alle måder været en dag med mange indtryk, der kun kan give anledning til eftertanke. Et meget vellykket planlægningsarbejde blev kronet med en meget fornem dag – meget flot.

Turen hjem fra Norge om natten blev i modsætning til turen op præget af meget kraftig vind og en krab sø, men alt i alt en dejlig tur.

Herunder og til højre:

Den stemningsfulde aften i Lyngøre, hvor slaget blev genopført med bulder og brag. Publikum fulgte med både fra vandsiden og til lands.

HISTORIEN OM SLAGET

Danmark/Norge mod Englænderne

Forud for slaget den skæbnsvangre juli nat i 1812 i den smukke sydnorske skærgård var gået flere års spændinger imellem det dansk-norske fællesmonarki og England, der på daværende tidspunkt var i konflikt med Frankrig.

Under slaget ved Lyngør mødte ikke mindst den danske-norske fregat NAJADEN sit endeligt, da den blev offer for overmagten i skikkelse af det engelske linjeskib DICTATOR. 128 blev dræbt og mange sårede under englændernes effektive nedbombning.

Flåden under genopbygning

Situationen var den, at englænderne så sent som i 1807 havde beslaglagt den dansk-norske orlogsflåde, der lå i København. Danmark og Norge byggede herefter i perioden 1807 – 1812 over 200 små kanonbåde. Mulighederne for at opbygge en større orlogsflåde både var dyr og tidskrævende. Med kanonbådene kunne man anrette stor skade på de noget større engelske orlogsskibe. Kongen ønskede dog fortsat et antal større orlogsskibe. Derfor blev bl.a. fregatten NAJADEN bygget og stod klar marts 1812.

Til Norge for at skade englænderne

Kort efter, den var bygget færdig, blev NAJADEN deployeret til de sydnorske farvande. Her skulle den i samarbejde med briggerne LOLLAND, KIEL og SAMSØE sikre handlen langs kysten samt anrette skade på de engelske konvojer i området. Skibsgruppens aktiviteter var naturligvis en torn i øjet på det engelske admiralitet, der sendte en eskadre med DICTATOR i spidsen ud fra Vinga i Sverige, hvor man havde base, i jagten på NAJADEN med følge.

NAJADEN jaget ind i Skærgården

Gruppen med NAJADEN lå til anker i ly af nogle øer i den norske skærgård, da de blev opdaget af den engelske eskadre. Gruppen med NAJADEN blev imidlertid advaret via et særligt visuelt meldesystem. Gruppen med NAJADEN lettede straks anker og søgte længere ind i skærgården, men DICTATOR-gruppen fulgte efter – helt imod forventning. NAJADEN med følge drejede nu ind i et smalt sund mellem tre øer, Holmen, Odden og Lyngør, hvor de kastede anker. Strøm og vinden drejede imidlertid gruppen på langs af sundet, hvorfor man ikke til fulde kunne anvende sine kanoner.

Nedkæmpet og sunket på 40 minutter

DICTATOR kom nu frem til sundet, hvor skibschefen, Stewart, valgte at sætte stævnen af DICTATOR ind på kysten på Lyngør, hvorfra der var frit skud – bredside, i retning af de dansk-norske enheder. Kampen indledtes

kl. 22:10 og var overstået allerede kl. 22:50. NAJADEN var skudt helt i sænk og sank kort efter.

Antallet af døde vurderes at være 128. De sårede blev bragt til blandt andet rådhuset i Risør, hvor der blev oprettet et lazaret. De døde blev begravet i massegrave på henholdsvis Askerøya og ved Risør. Her iblandt den kendte danske søhelt, Peter Buhl, der var kendt for sit mod under Københavns bombardement i 1807.

Herunder:

Kanonerne fra NAJADEN er bjerget og står nu bl.a. i havnen i Risør.

